

8.RAPORTI

PANUNESI-INFLACION

Ekzistojne pipamje te shumta per burimin e inflacionit, sidoqefte mbizotron pikpamja se inflacioni tenton te jete inercial perderisa ne ekonomi nuk kane ndodhur ndryshime te rendesishme ne anene e kerkeses dhe ofertes. Duhet te dalljojme inflacionin inercial, inflacionin nga kerkesa dhe inflacionin nga oferta.

Inflacioni inercial, quhet ndryshe edhe inflacioni I parashikueshem ose I pritshem, perderisa norma e inflacionit eshte qe qendrueshme, per sa kohe nuk ndodhin ndryshime ne anen e kerkeses dhe ofertes aggregate. Por inflacioni jo gjithohere qendron ne nje norme konstante sepse ekonomia here pas here peson goditje te ndryshme qe mund te vijne si pasoje e nje kerkeses te larte apo te ulet.

Inflacioni nga kerkesa eshte inflacion qe rezulton nga nje rritje ne kerkesen aggregate. Ka shume faktore qe ndikojne ne kerkesen aggregate por me te rendesishmet jane: rritja ne oferten e parase dhe rritja e shpenzimeve qeveritare(G) per te blere mallra dhe sherbime. Kur kerkesa aggregate rritet kurba e kerkeses aggregate zhvendoset djathtas lart. Ngritja e nevelti te qmimeve do te rrit niveline pagave dhe ngritja e pagave do te rrit nivelin e pergjithshem te qmimeve pra inflacionin. Kjo dukuri njihet ne teorine ekonomike si spiralja qmim-page-inflacion.

Inflacioni nga kostoja shfaqet kur rriten qmimet e produkteve per shkak te rritjes se koston. Kjo ndodh kur kurba e ofertes aggregate zhvendoset majtas lart. Ne kete rast inflacioni ndodh edhe kur produkti actual eshte me I vogel se produkti potencial. Pra veqanit e inflacionit nga kostoja eshte rritja e qmimeve ne kushtet e renies ekonomike(reqesionit). Fkatores qe ndikojne ne inflacionin nga kostoja jane:

- **Nje rrije me e madhe ne page se san e produktivitet.**
- **Nje rritje ne kursin e kembimit te monedhes(zhvlersimi I saj) e cila rrit koston e materialeve te importuara.**
- **Nje rritje ne koston e lendeve te par ate importuara per shkaqe te faktoreve te jashtem si rasti I rritjes se qmimit te naftes nga OPEK**
- **Rritje ne taksat indirekte**

Inflacioni nga kostoja ndodh kur nje rritje ne kosto zhvendos kurben e ofertes aggregate majtas lat pozicionit te tij fillestar. Si rezultat ekonomia leviz ne nje ekuiliber te ri I cili korespondon ne nje rritje te nivelit te pergjithshem te qmimeve dhe ne renie ne madhesine e porduktit real. Gjendja ekonomike kur gershetohet inflacioni I larte me papunesise massive ne kushtet e mosperdorimit te kapaciteteve prodhuese quhet stagflacion

Raproti papunesi-Inflacion.Kurba e FILIPSIT

Punezenia e plote dhe stabiliteti I qmieve jane dy objektivat kryesore makroekonomike te qdo qeverie. Prandaj qeveria duhet te luftoj kunder papunesise dhe inflacionit. Nje raport midis inflacionit dhe papunesise e jep kurba e FILIPSIT, ai gjeti nje lidhje reciproke midis papunesise dhe ndryshimit ne page, kjo lidhje morri emrin kurba e filipsit.. kjo lidhje sipas tij ishte negative. Ne boshtin X paraqitet norma e papunesise dhe

CREATED BY: ARBER HOTI

www.provimet.co.nr

ne boshtin Y norma vjetore e inflacionit. Ne kete grafik ku paraqitet nderlidhja e inflacionit-papunesise paraqitet nje lidhje negative midis tyre, pra me rritjen e njerës zvoglohet tjetra dhe anasjelltas.

Kurba e Filipsit ne periudha afatshkurtera. Ne kete rast kurba e filipsit tregon lidhjen midis inflacionit dhe papunesise ne kushtet e nje norme konstante te inflacionit te pritshem dhe te norms konstante natyrore te papunesise.

Kurba e filipsit ne periudha afatgjata. Tregon lidhjen midis inflacionit dhe papunesise kur norma e inflacionit actual eshte e barabarte me normen e prithsme te inflacionit. Kurba e filipsit ne periduha afatgjat behet plotesisht inelastike ne madhesine e norms natyrore te papunesise.

- **Periudha e pare.** Ekonomia ndodhet keshtu, papunesia eshte ne normen natyrore dhe nuk kemi shok ne kerkese apo oferte.
- **Periudha dyte.** Gjate periudhes se ekspansionit ekonomik nodh nje rritje e shpejte e produktit dhe norma e papunesise ulet, sepse firmat tentojne te marrin ne pune me shume puntore. Pagat dhe qmimet fillojne te rriten. Gjate kesaj periudhe norma e ulet e papunesise e rrit inflacionin gjate kesaj periduhe.
- **Peridha e trete.** Ne kushtet e nje norme te inflacionit te larte, firmat dhe puntoret fillojne pe parashikojne inflacionin e larte. Ne kete rast norma e inflacionit inercial ose te pritshem rritet.
- **Periudha e katert.** Ne kete periduha norma e papunesise rikthehet ne nivelin e vet natyrore. Kjo ndodh sepse ekonomia I ngadalson ritmet e rritjes, psh. Per shak se qeveria ndjek politika kontraktuese makroekonomike. Ky kontraktim ne aktivitetin ekonomik e kthen nivelin natyrore te papunesise ne normen natyrore te saj.

Vetem kur papunesia te jete ne normen natyrore vetem athere inflacioni do te stabilizohet. Dy perfundime te rendesishme rrjedhin nga teoria e norms natyrore.

- Se pari, sipas kesaj teorie qeveria me politikat e saj active dhe psaiive ne tregun e punes nuk mudn ta qoj papunesine poshte norms natyrore te saj per nje kohe te gjate pa shkaktuar nje spiral ngjites te pages dhe qmimeve, pr ate inflacionit.
- Se dyti, kurba e filipsit I ofron nje meny qeverise, ajo mund te zgjedhe nje papunesi te ulet me koston e nje inflacioni te larte e ne rritje, ose nje inflacion te ulet me koston e nje papunesie te larte.